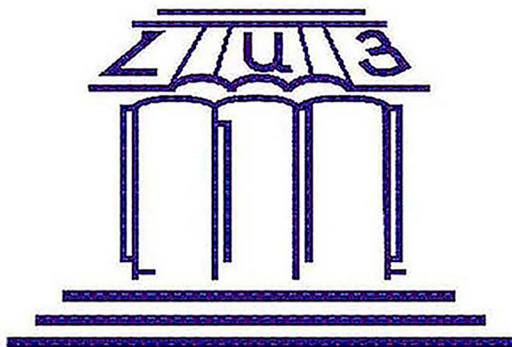

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

613.6

h-62

ԻՆՉՊԵՍ ՊԱՅՊԱՆԵԼ ՈՒԺԵՐՆ
ՈՒ
ԱՌՈՂՋՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՐՇԱՎԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

ԱՌԺՈՂԿՈՄԱՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1931

ՊԵՏՏՐԱՅԻ ՏՊԱՐԱՆ
ՊԱՏՎԵՐ 4563
ԳԼԱՎԼԻՏ 6797 (Բ)
ՏԻՐԱԺ 5000

ԿՈՎՈՂԻ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅՈՒՆՆ
ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՂԹԱՆԱԿԻ ԳՐԱՎԱԿԱՆՆ Ե

Որհնդդային յերկիրը թշնամիներէց—կապիտալիստ-
ներէց ու կալվածատերերէց պաշտպանելու համար պետք
է ունենալ զիտակից, առողջ և ուժեղ կարմիր բանակ,
պետք է ամբողջ աշխատավորութեան ուժերի հսկայա-
կան լարում:

Միայն առողջ բանակն է կոպի ընդունակ:

Դրա համար կարմիր բանակի յուրաքանչյուր նո-
րակոչ պարտավոր է կյանքում կիրառել այն բոլոր
կանոնները, վորոնք ոգնում են նրան պաշտպանվելու
հիվանդութիւններից և ամբաստանելու առողջութիւն-
նը՝ թշնամու դեմ հաղթանակ տանելու համար:

ՈԳՆԻՐ ԶՈՐԱԿՈԶԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ
ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻՆ

Զորակոչի ժամանակ, կարմիր բանակ են ընդու-
նում միայն նրանց, ովքեր իրենց առողջութեամբ
ընդունակ են զինվորական ծառայութեան: Դրա համար
զորակոչային հանձնաժողովներում բժիշկներն ու-
չադրութեամբ զննում են ամեն մի նորակոչի, չա-

փոխ եմ նրա լուսնայնությունը, կշիռը, կշիռը և զորությունը և վերջում, թե արդյոք առողջ են՝ սիրտը, թոքերը և մյուս ներքին գործարանները:

Չորակոչային հանձնաժողովին առաջնորդվում է Համաժողովենական հեղափոխական զինվորական խորհրդի հրամանով, վերանդ ճիշտ կերպով ցույց ե տրված, թե ի՞նչպիսի հիվանդությունն ունեցողները կարող են ծառայել: Կարմիր բանակում և ի՞նչպիսի հիվանդությունն ունեցողներին ազատվում են զինվորական ծառայությունից:

Ամեն մի նորակոչիկ պետք է իմանա, վոր այն հարցը, թե ինքը պե՞տք է ծառայություն կազմի թե ազատվի, վերջում և վոչ թե զորակոչային հանձնաժողովի հայեցողությամբ, այլ խորհրդային Իշխանություն ճիշտ ցուցմունքներով:

Յերբեմն նորակոչիկները, կամենալով ամեն կերպ մտնել կարմիր բանակ՝ հայտնում են զորակոչային հանձնաժողովին, վոր իրենք առողջ են և չեն հայտնում իրենց հիվանդությունների մասին: Դրանով ողորի փոխարեն նրանք յնասում են Կարմիր բանակին, վորովհետև զինարկային կամ պատերազմական պայմաններում, յերբ պահանջվում է տոկունություն և ուժեքի մեծ լարում, նրանք յերբեմն հիվանդություն պատճառով, անկարող են լինում կատարելու իրենց վրա դրված պարտականությունները: Դրա համար ել, մի թաղանթի ըստ հիվանդությունները զորակոչային հանձնաժողովից:

Ավելի մեծ վնաս են հասցնում Կարմիր բանակին նրանք, ովքեր առողջ լինելով հանդերձ, աշխատում

են հիվանդ ձևանալ: Նորակոչիկները պետք լավ իմանան, վոր բժիշկները կարող են վորոշել, թե ո՞վ է իսկապես հիվանդ և ո՞վ է հիվանդ ձևանում:

Այդ պատճառով ել մի ճգնի հիվանդ ձևանալու խնայելի, վոր ամեն մի փորձ, վորն արվում է կեղծիքի միջոցով ազատվելու զինվորական ծառայությունից, իր քաղաքացիական պարտքը կատարելուց, շատ խիստ կերպով պատժվում է:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿ ԿՈՉՎՈՂՆԵՐԻ ՄԵՃ ԶՊԵՏՔ Ե ԼԻՆԻ ՀԱՐԲԵՑՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒ ՊԱՐԱՊ-ՍԱՐԱՊ ԹՐԵՎ ԳԱԼՈՒ ՍՈՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գիտակցաբար ու արկաբար են գնում նորակոչիկները Կարմիր բանակ իրենց ազատությունը, իրենց գործարաններն ու հողը կապիտալիստներից պաշտպանելու համար: Նրանք իրենց գլուխը ողիով կամ գինով թմբեցնելու վոչ մի պատճառ չունեն:

Հարեցողությունը Կարմիր բանակին մեծ վնաս կարող է հասցնել:

Կարմիր բանակն ուժեղ է իր գիտակից կարգապահությամբ (գիտակցվածությամբ):

Վտգելից խմիչքները խանգարում են կարգապահությունը և տանում են մարդկանց դեպի զանազան հոնցադործություններ:

Հարբած կարմիր բանակայինը հեշտությամբ կարող է դուրս տալ զինվորական գաղտնիքը լրտեսներին և դառնալ մատնիչ:

Յուրաքանչյուր նորակոչիկ պետք է հիշի, վոր կարմիր յերբեմն տալով՝ պարտավորվում է գաղտնալ

և զգուշացնել նաև իր ընկերներին, վոր հետու մնածն
այնպիսի արարքներէից, վորոնք ստորացնում են Սո-
ցալիստական Խորհրդային Հանրապետութիւններէ
Խիութեան քաղաքացու արժանապատիւթիւնը:

Կարմիր բանակի նորակոչների մեջ չպետք է լինի
հարբեցողութիւն:

ԶԳՈՒՇԱՑԻՐ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ

Ամենից հաճախ վեներական հիվանդութիւններով
վարակվում են հարբած զրութեան մեջ: Հարբած մարդն
ափելի չուտ, քան վոչ հարբածը, սեռական հարաբերու-
թեան մեջ է մտնում հենց առաջին պատահական կնոջ
հետ և վարակվում է վեներական հիվանդութեամբ: Վե-
ներական հիվանդութիւնները քայքայում են մարդու
առողջութիւնը: Նրանցից հեռու մնալու համար՝—

Յերբեք մի խմիր վոգելից խմիչքներ, զգուշացիր
սեռական հարաբերութիւն ունենալ պոռնիկների ու
պատահական կանանց հետ:

ԶՈՐԱՀԱՎԱՔՄԱՆ ԿԱՅԱՆՈՒՄ ՄԱՔՐՈՒԹՅՈՒՆ ՊԱՀՊԱՆԻՐ ՅԵՎ ՆՈՒՅՆԸ ՊԱՀԱՆՋԻՐ ՔՈ ԸՆԿԵՐՆԵՐԻՑ

Զորահավաքման կայանում նորակոչիկները պետք է
սովորեն մաքրութեան, պահպանեն այն կանոնները,
վորոնք հետագայում մշատապես կատարելու յեն զորա-
նոցներում: Մաքրութիւն պահպանելը — առողջութիւն-
նը պահպանելու առաջին պայմանն է:

Բնակարանում որինակելի մաքրութիւն պահպա-

նիր: Ինքդ մի կեղտոտիր և մի թույլ տա ուրիշներին
կեղտոտելու:

Մի թքիր հատակին. հաճախ թուքը սրբունակում
է թոքախտի վարակ: Թքիր միմիայն թքամանի մեջ:
Մի ծխիր այն շենքում, վորը հատկացրած է բնակու-
թեան: Մի թումամորիր ծխախտի ծխով չծխող ընկեր-
ներէիդ: Ծխախտի քթթուկները մի ձգիր հատակին:
Մի շարունակիր ծխել ուրիշի ծխած գլանակը: Ուրիշի
բերանի գլանակը ծխելով՝ հեշտութեամբ կարելի չէ վա-
րակվել սիֆիլիսով և այլ հիվանդութիւններով: Ան-
կողինդ մաքուր պահիր: Կոշիկներով մի պառկիր ան-
կողինդ վրա: Մի պահիր անկողինդ մեջ կողմնակի ի-
րեր: Քեզ տրվող մթերքները մաքուր պահպանիր: Մի ու-
տիլ ընդհանուր ամանից: Ունեցիր քո սեփական զգալը
և պահիր մաքուր: Ուտելուց առաջ ձեռներդ լվա, վոր-
պեսզի կեղտոտ ձեռներովդ վարակ չտանես բերանդ:

Միշտ մաքրութեամբդ որինակ ծառայիր ուրիշնե-
րին:

ԶԳՈՒՇԱՑԻՐ ՀԱՆԱՊԱՐՀԻՆ ՀԻՎԱՆԴԱՆԱԼՈՒՑ

Զորահավաքման կայանից նորակոչիկներին սովոր-
աբար ուղարկում են նշանակված տեղը յերկաթուղով:
Այդ պատճառով յուրաքանչյուր նորակոչիկ պիտի ի-
մանա, թե ինչպես պիտի իրեն պահի ճանապարհին,
վորպեսզի չհիվանդանա և առողջ հասնի իր զորամասը:

Վագոններում մաքրութիւն պահպանիր: Մի կեղ-
տոտիր, վագոնների հատակին մի թքիր: Գնացքի
շարժման միջոցին մի նստիր վագոնի սանդուխդների
վրա և վագոններից ու պատուհաններից դուրս մի ցըց-

վեր: Մինչ զնացքի լրիվ կանչ անելը՝ վաղուցից ցած-
մի ցատկիր և մի նստիր վաղուց զնացքի շարժման միջո-
ցին: Դուան փեղկերը բաց պահիր միայն մի կողմից:

Սաամոքսա-աղիքային հիվանդություններից զերծ
մնալու համար ճանապարհին հուսմ ջուր մի խմիր: Զին-
վորական ծառայողներին կայարաններում՝ ձրխաբար
տրվում է տաք ջուր և միշտ աջտեղ կարելի չի գտնել
հատուկ դրված փակ ամանների մեջ յեփած և ապա սա-
ռեցրած ջուր: Կայարաններում լցրու ջրամանդ թեյով
կամ ջրով:

Գնացքի կանգառման ժամանակ, մթերքներ դնիր
վոջ թե մասնավոր ծախողներից, այլ բուֆետից՝ կամ
կոոպերատիվ խանութից:

Գնացքի կանգառման ժամանակ ողտվիր քո բնա-
կան կարիքները համար միայն հատկապես շինված ար-
տաքնոցներով և մի կեղտոտիր յերկաթուղու ճանա-
պարհն արտաթորություններով:

ՈԳՆԻՐ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿՈՒՄ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻՆ

Կարմիր բանակում մեծ աշխատանք է տարվում
կարմիր բանակայիններին հիվանդություններից պաշտ-
պանելու համար: Անհրաժեշտ է, վոր յուրաքանչյուր
նորակոչիկ հասկանա, թե ինչ նշանակություն ունի
այս կամ այն աշխատանքն առողջության պահպանման
համար: Այդ դեպքում նա դիտակցորեն կվերաբերվի և
ամենապակ հնարավորությունը կստեղծի նքտ գործա-
դրման:

Զինակցից հետո հենց առաջին քշերում քաղոր

նորակոչիկները յնիթարկվում են սանիտարական մշակա-
ման:

Ինչ բան է սանիտարական մշակումը:

Սանիտարական մշակումը—դա մազեր խոզկն
և, բաղնիսում լողանալը և սպիտակեղեն փոխելը: Լո-
ղացողներն իրենց կեղտոտ սպիտակեղենները հանձնում
են շորեր հանելու վայրում, իսկ լողանալուց հետո նը-
բանց տրվում է մաքուր սպիտակեղեն: Յեթե բժիշկը
կարեւոր է գտնում, միչև կարմիր բանակայինների
լողանալը, նրանց սպիտակեղենն ու զգեստները մի քա-
նի բոպեյով դնում են հատուկ կամերաների մեջ, վոր-
տեղ վոչնչանում են վոջիներն ու նրանց անիծը (ձուե-
րը):

Այդ արվում է նրա համար, վոր բծավոր և վերա-
դարձ տիֆի տարածվելու հնարավորության առաջն
առնվի, քանի վոր հիվանդությունները փոխվում են
հիվանդներից առողջներին վոջիների միջոցով:

Զինվորական մասը գալու առաջին որերում նորա-
կոչիկները պահվում են մնացած մասերից առանձին
բնակարաններում, վորը կոչվում է սանիտարական ըն-
դունարան:

Քանի զորակոչիկները գտնվում են ընդունարանում,
բժիշկները դիտում են, թե արդյոք չի՞ յերեվում նրան-
ցից վորեւե մեկի վրա վարակիչ հիվանդություն, վորով
նա կարող եր հիվանդացած լիել տանը կամ ճանա-
պարհին:

Ընդունարանում գտնված ժամանակ նորակոչիկները
յնիթարկվում են սանիտարական մշակման, վորից հետո
միայն տեղավորվում են այլ մասերի հետ: Այդ ամենն
արվում է նրա համար, վոր վարակիչ հիվանդություն-

ները մյուս զինվորական մասերում տարածվելու հնար
վորութեան առաջն առնվի: Զորակոչից անմիջապես հե-
տո բոլոր նորակոչիկները յենթարկվում են պատվաստի-
ծադիկ, բժշակուր տիֆի և մի քանի ուրիշ հիվանդու-
թյունների դեմ: Մի վախի՜ր պատվաստումներից, նրան-
բաւորովին անվնաս են և քեզ կարող են պաշտպանե-
լու անդամուր հիվանդութեաններից:

Յեթե քեզ համար անհասկանալի յեն ձեռք առած
միջոցներից վորեւե մեկը, վոր ցույց ե տրվում կարմի-
բանակում առողջութեան պահպանութեան համար,
հարցրու բժշկին. նա կբացատրե քեզ նրա նշանակու-
թեանը, իսկ դու յեւ բացատրիր քո ընկերներին:

ՍՈՎՈՐԻՐ ՊԱՀՊԱՆԵԼ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅՈՒՆԻ

Անթերի հաճախիւ բժշկիկների, նրանց ոգնակամների
և սանիտարական հրահանգիչների զրույցներին, վոր
լինում են կարմիւր Բանակում: Սանիտարական դրա-
դիտութեանը կողմն քեզ պահպանելու առողջութեանդ
և հաղթելու թշնամուդ:

Հիշիւր, վոր առողջութեանդ անհրաժեշտ ե քո
հողի և գործարանների պաշտպանութեան և կապիտա-
լիստներին հաղթելու համար:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0271057